YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

26 päivänä lokakuuta 2006 *

Asiassa C-36/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 31.1.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Vidal Puig ja W. Wils, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään I. del Cuvillo Contreras, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Borg Barthet ja J. Malenovský (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.6.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61;

jäljempänä direktiivi) 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut lähes kaikki, ellei jopa kaikki, sellaisten laitosten ryhmät, jotka harjoittavat tekijänoikeudella suojattujen teosten julkista lainausta, velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus annetuista lainoista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivin johdanto-osan seitsemäs perustelukappale on sanamuodoltaan seuraava:

"Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja; mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille."

3 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei 5 artiklasta muuta johdu, jäsenvaltioiden on tämän luvun säännösten mukaisesti säädettävä oikeudesta sallia tai kieltää tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden ja kopioiden sekä muiden 2 artiklan 1 kohdassa mainittujen kohteiden vuokraus ja lainaus.

2. Tässä direktiivissä 'vuokrauksella' tarkoitetaan saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi suoraa tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua vastaan.

3. Tässä direktiivissä 'lainauksella' tarkoitetaan saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi ilman suoraa tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua, kun se tapahtuu yleisölle avointen laitosten välityksellä.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut oikeudet eivät sammu tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden tai kopioiden taikka muiden 2 artiklan 1 kohdassa mainittujen kohteiden myynnin tai muun levityksen johdosta."

4 Direktiivin 5 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot voivat poiketa 1 artiklassa säädetystä yksinoikeudesta lainata yleisölle, jos ainakin tekijät saavat korvauksen tästä lainauksesta. Jäsenvaltiot voivat vapaasti vahvistaa tämän korvauksen ottaen huomioon kulttuurin edistämisen tavoitteensa.

2. Jos jäsenvaltiot eivät sovella 1 artiklassa säädettyä yksinoikeutta äänitteisiin, elokuviin ja tietokoneohjelmiin, niiden on otettava käyttöön ainakin tekijöille maksettava korvaus.

3. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tietyt laitosten ryhmät 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta."

Kansallinen lainsäädäntö

5 Direktiivi saatettiin osaksi Espanjan oikeusjärjestystä vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 30.12.1994 annetulla lailla 43/1994 (BOE nro 313, 31.12.1994, s. 39504). Tätä lakia muutettiin tekijäoikeuslain muutetun tekstin hyväksymisestä 12.4.1996 annetulla kuninkaan asetuksella (decreto legislativo) 1/1996 (BOE nro 97, 22.4.1996, s. 14369; jäljempänä asetus).

6 Asetuksen 17 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Tekijällä on teokseensa yksinomainen käyttöoikeus sen muodosta riippumatta ja erityisesti oikeudet teoksensa kopiointiin, levittämiseen, julkiseen esittämiseen ja muuttamiseen, eikä näitä oikeuksia voida käyttää ilman hänen lupaansa lukuun ottamatta tässä laissa säädettyjä tapauksia."

7 Asetuksen 19 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Ilmaisu 'levitys' tarkoittaa alkuperäisen teoksen tai sen kopioiden luovuttamista yleisön käytettäväksi myynnin, vuokrauksen tai lainauksen välityksellä tai muulla tavoin.

– –

3. Ilmaisu 'vuokraus' tarkoittaa teoksen alkuperäiskappaleiden ja kopioiden käyttöön luovuttamista rajoitetuksi ajaksi siten, että siitä on välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua.

Vuokrauksen käsite ei sisällä käyttöön luovuttamista näytteille asettamista varten, äänitteen tai audiovisuaalisen teoksen, mukaan lukien niiden otteet, julkista esittämistä varten eikä paikan päällä tapahtuvaa tutustumista varten.

4. Ilmaisu 'lainaus' tarkoittaa teoksen alkuperäiskappaleiden tai kopioiden käyttöön luovuttamista rajoitetuksi ajaksi siten, että siitä ei ole välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua, edellyttäen, että lainausta harjoittavat yleisölle avoimet laitokset.

Lainauksesta ei katsota aiheutuvan välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua silloin, kun yleisölle avoimen laitoksen antamasta lainasta maksetaan rahasumma, joka ei ylitä sitä määrää, joka on tarpeen kattamaan toiminnasta aiheutuvat kulut.

Lainauksen käsite ei sisällä edellä mainitun 3 momentin toisessa luetelmakohdassa mainittuja toimia tai sellaisia toimia, jotka suoritetaan yleisölle avoimien laitosten välillä."

8 Asetuksen 17 ja 19 §:ssä tekijälle myönnettyä yksinomaista lainausoikeutta koskee seuraava poikkeus, joka sisältyy asetuksen 37 §:n 2 momenttiin:

"– – museot, arkistot, kirjastot, sanomalehtikirjastot, äänitekirjastot ja elokuvakirjastot, jotka ovat julkisia tai jotka kuuluvat voittoa tavoittelemattomille yleis-

hyödyllisille kulttuuri-, tieteellisille tai koulutuslaitoksille tai opetuslaitoksille, jotka ovat osa Espanjan koulutusjärjestelmää, eivät tarvitse oikeudenhaltijoiden lupaa, eikä niiden tarvitse maksaa korvausta suorittamastaan lainauksesta."

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

9 Komissio pyysi Espanjan kuningaskuntaa 24.4.2003 esittämään sille tietoja direktiivin 1, 2 ja 5 artiklan täytäntöönpanosta. Viimeksi mainittu antoi vastauksensa 1.7.2003 päivätyssä kirjeessä.

10 EY 226 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti komissio osoitti Espanjan kuningaskunnalle 19.12.2003 päivätyn virallisen huomautuksen, jossa tätä kehotettiin toteuttamaan direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet. Mainittu jäsenvaltio esitti huomautuksensa 19.3.2004.

11 Koska komissio katsoi, etteivät kyseiset selvitykset olleet riittäviä, se lähetti 9.7.2004 Espanjan kuningaskunnalle perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon tiedoksiannosta.

12 Vastauksena edellä mainittuun perusteltuun lausuntoon Espanjan kuningaskunta lähetti 13.9.2004 komissiolle kulttuuriministeriön laatiman selvityksen, jossa yhtäältä toistettiin Espanjan viranomaisten viralliseen huomautukseen antamassaan vastauskirjeessä esittämät argumentit ja toisaalta vedottiin "käytettävissä olevien, talousarviossa vahvistettujen varojen puutteeseen".

13 Koska komissio ei vakuuttunut väitteistä, joihin Espanjan kuningaskunta perusti näkemyksensä, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

14 Komission mukaan asetuksen 37 §:n 2 momentista seuraa, että velvollisuus maksaa korvaus tekijöille heidän teostensa sellaisesta lainauksesta, johon oikeudenhaltija ei ole antanut lupaa, on niin rajallinen, että on syytä epäillä, onko sillä mitään käytännön vaikutusta. Komission mukaan erottelu, joka tehdään lainausta harjoittavan "laitoksen" ja tätä laitosta valvovan "yhteisön" välillä, on todellisuudessa äärimmäisen kaavamainen. Sillä nimittäin tehdään tekijöille maksettava korvaus riippuvaiseksi lainaajan valitsemasta oikeudellisesta muodosta, mikä mahdollistaa hyvin helposti korvausvelvollisuuden kiertämisen.

15 Todellisuudessa kyseistä velvollisuutta ei komission mukaan sovelleta silloin, kun lainoja antavat yksiköt kuuluvat julkisiin yhteisöihin, Espanjan koulutusjärjestelmään osana oleviin laitoksiin tai yksityisiin yhteisöihin, jotka ovat voittoa tavoittelemattomia "yleishyödyllisiä kulttuuri-, tieteellisiä tai koulutuslaitoksia tai opetuslaitoksia".

16 Näin ollen korvausvelvollisuutta sovelletaan komission mukaan enää ainoastaan kahdessa tapauksessa. Ensimmäinen on se tapaus, jossa lainoja antava laitos on yksityinen voittoa tavoitteleva laitos. Lainauksia, jotka tehdään "voiton tavoittelemiseksi", ei kuitenkaan direktiivin mukaan pidetä "lainauksina" vaan "vuokrauksina". Lisäksi ei ole kovinkaan todennäköistä, että käytännössä voittoa tavoitteleva yhteisö antaisi lainoja ilmaiseksi. Toinen tapaus on komission mukaan se, että mainittu laitos on voittoa tavoittelematon yksityinen yhteisö mutta ei ole voittoa

tavoittelematon "yleishyödyllinen kulttuuri-, tieteellinen tai koulutuslaitos tai opetuslaitos". On myös vaikeasti ymmärrettävissä, että museoita, kirjastoja, äänitekirjastoja, elokuvakirjastoja tai mitä tahansa muita laitoksia, jotka harjoittavat julkista lainausta voittoa tavoittelematta, ei voitaisi pitää "yleishyödyllisinä kulttuuri-, tieteellisinä tai koulutuslaitoksina tai opetuslaitoksina".

17 Siten, vaikka nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on totta, että asetuksella mahdollistetaan muodollinen erottelu laitosten eri ryhmien välillä, tätä erottelua ei kuitenkaan voida pitää asianmukaisena, koska sillä on sama vaikutus kuin jos mitään erottelua ei olisi ja koska se johtaa kaikkien lainojen vapauttamiseen korvausvelvollisuudesta.

18 Lisäksi direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa, siltä osin kuin on kyse poikkeuksesta kyseisen artiklan 1 kohdassa säädettyyn korvausvelvollisuuteen, tulkitaan suppeasti. Komission mukaan tästä seuraa, että kun ilmaisussa "tietyt laitosten ryhmät" käytetylle adjektiiville "tietyt" ei anneta mitään merkitystä, korvausvelvollisuudelta poistetaan tehokas vaikutus ja päädytään direktiivin tavoitteen vastaiseen mainitun 3 kohdan tulkintaan. Lisäksi vaikka on totta, että tällä viimeksi mainitulla säännöksellä annetaan jäsenvaltioille huomattava harkintavalta määritellä korvausvelvollisuudesta vapautettujen laitosten ryhmät, "vapautuksesta", jota sovelletaan kaikkiin tai lähes kaikkiin laitoksiin, tulee yleinen sääntö.

19 Lisäksi komission mukaan tekijöiden saamilla korvauksilla on hyvitettävä heidän panoksensa teoksen luomisessa. Tästä seuraa, että maksun puuttumista tai sellaista maksua, joka on niin alhainen, että se on selvästi riittämätön hyvittämään tällaiset teoksen luomiseen uhratut panokset, ei voida näin ollen pitää "korvauksena" tämän ilmaisun tarkoittamassa merkityksessä.

20 Vastineessaan Espanjan kuningaskunta katsoo aivan ensin, ettei ole oikein luokitella Espanjan lainsäädännössä säädetyn, tekijöitä koskevan korvausvelvollisuuden soveltamisalaa "äärimmäisen rajalliseksi", sillä komissio samastaa virheellisesti "laitokset" ja "yhteisöt". Todellisuudessa voiton tavoittelun puuttuminen on yksi edellytys, jota ei ole sovellettava itse laitokseen vaan tätä laitosta hallussaan pitävään yhteisöön. Laitoksen ja yhteisön samastaminen synnyttää siten sekaannusta, kun sillä annetaan ymmärtää, että voiton tavoittelua ja yleishyödyllisyyttä koskevaa edellytystä on sovellettava laitokseen, mutta ei sen haltijana olevaan yhteisöön. Näin ollen mainitun velvollisuuden soveltamisala, jonka komissio on määritellyt äärimmäisen rajalliseksi, on Espanjan kuningaskunnan mukaan laajempi. Lisäksi on hyvin yleistä, että yksityiset yhtiöt harjoittavat sponsoritoimintaa tai kulttuurin tukemiseen liittyvää toimintaa harjoittamalla ilmaiseksi teosten julkista lainausta, eikä mikään estä sitä, että kyseisten laitosten omistajina toimivat yhteisöt maksavat korvauksen tekijöille, jotka sitä vaativat.

21 Espanjan kuningaskunta väittää toiseksi, että missään direktiivin artiklassa ei anneta velvollisuuden suhteellisen ulottuvuuden osalta sellaisia tietoja tai tulkintaperusteita, jotka voisivat toimia tekijöiden korvausta koskevana yleisenä sääntönä tai korvauksen maksamista koskevana vapautuksena. Espanjan kuningaskunnan mukaan komissio, jolla on asiassa todistustaakka, ei siten ole osoittanut, että tekijöille heidän teostensa lainauksesta maksettavaa korvausta koskevan vapautuksen laajuus olisi johtanut viimeksi mainittujen vahingoksi riittämättömiin tuloihin, mikä estäisi heitä luomasta uusia teoksia. Komissio ei myöskään ole esittänyt näyttöä eikä edes väittänyt, että kyseinen vapautus olisi vaikuttanut sisämarkkinoiden toteuttamiseen.

22 Espanjan kuningaskunnan mukaan toisin kuin komissio, jonka tarkoituksena on ilman laillista perustaa rajoittaa jäsenvaltioille tunnustettua oikeutta vapauttaa tietyt tai jopa kaikki laitosten ryhmät, väittää, direktiivissä annetaan mainituille jäsenvaltioille laaja harkintavalta, jonka perusteella ne voivat rajoittaa korvausvelvollisuutta ja jopa poistaa sen siltä osin kuin on tarpeen asettamiensa kulttuuriin liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi, ja tämä vaatimus menee riittävien tulojen takaamista tekijöille koskevan vaatimuksen edelle. Komission julistus sen 12.9.2002 antamassa

kertomuksessa neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle lainausoikeudesta Euroopan unionissa (KOM(2002) 502 lopullinen, jäljempänä vuoden 2002 kertomus lainausoikeudesta) vahvistaa tätä tulkintaa. Tässä asiakirjassa komissio nimittäin vahvisti, että "jäsenvaltiot voivat [5 artiklan nojalla] tietyin edellytyksin korvata yksinoikeuden korvausoikeudella tai jopa vapauttaa kokonaan korvauksesta".

23 Lopuksi Espanjan kuningaskunta väittää, että ilmaisu "tietyt laitosten ryhmät" ei viittaa laitosten määrään, lukumäärään tai merkittävyyteen vaan tarkoittaa erotuksetta eri laitosten ryhmiä, eroteltuja tai määriteltyjä. Tästä seuraa, että komission direktiivin 5 artiklan 3 kohdalle suosittelema tulkinta ei vastaa mainitun ilmaisun todellista merkitystä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

24 Nyt esillä olevalla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalla kanteella komissio nostaa esille kysymyksen siitä, mikä on niiden direktiivin 5 artiklan 3 kohdan säännösten ulottuvuus, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa "tietyt laitosten ryhmät" saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta.

25 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. erityisesti asia C-301/98, KVS International, tuomio 18.5.2000, Kok. 2000, s. I-3583, 21 kohta ja asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. I-6857, 50 kohta).

26 Kun otetaan huomioon direktiivin päätavoite, sellaisena kuin se tarkemmin ilmenee direktiivin johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta, direktiivillä on tarkoitus taata tekijöille tai esittäjille riittävät tulot ja mahdollisuus saada takaisin ne erityisen suuret ja epävarmat sijoitukset, joita erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottaminen vaatii (asia C-200/96, Metronome Musik, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. I-1953, 22 kohta ja asia C-53/05, komissio v. Portugali, tuomio 6.6.2006, Kok. 2006, s. I-6215, 24 kohta).

27 Se, että lähes kaikki, jopa kaikki, tällaista lainaustoimintaa harjoittavat laitosten ryhmät vapautetaan direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetystä velvollisuudesta, estäisi tekijöitä saamasta korvausta, jolla he saisivat sijoituksiaan takaisin, mikä heijastuisi myös uusien teosten luomiseen (ks. em. asia Metronome Musik, tuomion 24 kohta ja em. asia komissio v. Portugali, tuomion 25 kohta). Näin ollen direktiivin täytäntöönpano, joka johtaa käytännössä tällaiseen lähes kaikkien, jopa kaikkien, laitosten ryhmien vapauttamiseen, on vastoin kyseisen direktiivin päätavoitetta.

28 Espanjan kuningaskunta kuitenkin väittää tältä osin, että kulttuurin edistämisen tavoite menee sen tavoitteen edelle, jolla pyritään takaamaan tekijöille asianmukaiset tulot. Direktiivissä jäsenvaltioille tunnustetun vapauden perusteella ne voivat siten myöntää tekijöille ainoastaan hyvin rajoitetun, symbolisen, jopa olemattoman korvauksen. Vuoden 2002 kertomus lainausoikeudesta vahvistaa lisäksi tätä tulkintaa.

29 Kulttuurin edistämisessä on tosiaankin kyse yleishyödyllisestä tavoitteesta, jonka perusteella direktiivin 5 artiklan 3 kohdan nojalla on mahdollista vapauttaa tietyt julkista lainausta harjoittavat laitokset korvausvelvollisuudesta. Kuitenkin myös oikeudenhaltijoiden suojelu, asianmukaisten tulojen takaamiseksi heille on kyseisen direktiivin erityinen tavoite, kuten nimenomaisesti mainitaan direktiivin johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa. Täsmällisesti ottaen juuri kyseisen korvausoikeuden säilyttämiseksi yhteisön lainsäätäjä on tarkoittanut rajoittaa vapautuksen soveltamisalaa vaatimalla kansallisilta viranomaisilta, että ne vapauttavat mainitusta velvollisuudesta ainoastaan tietyt laitosten ryhmät.

30 Lisäksi direktiivin päätavoitteeseen, sellaisena kuin se käy ilmi tämän tuomion 26 kohdasta, perustuvaa direktiivin tulkintaa tukee mainitun 5 artiklan 3 kohdan sanamuoto, joka koskee ainoastaan "tiettyjä laitosten ryhmiä". Yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena ei siten ole ollut antaa jäsenvaltioille mahdollisuutta vapauttaa lähes kaikki, jopa kaikki, laitosten ryhmät mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta (em. asia komissio v. Portugali, tuomion 21 kohta).

31 Lisäksi jäsenvaltioiden on todellisuudessa mahdollista poiketa julkisen lainauksen osalta direktiivin 5 artiklan 3 kohdan nojalla saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisestä velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan samalla direktiivillä käyttöön otetusta yleisestä periaatteesta poikkeavia direktiivin säännöksiä on kuitenkin tulkittava suppeasti (asia C-476/01, Kapper, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5205, 72 kohta ja em. asia komissio v. Portugali, tuomion 22 kohta).

32 Tästä seuraa, toisin kuin Espanjan kuningaskunta väittää ja kuten käy ilmi tämän tuomion 30 kohdasta, että ilmaisu "tietyt laitosten ryhmät", joka esiintyy mainitun 5 artiklan 3 kohdassa, on ymmärrettävä siten, että se viittaa luonteeltaan määrälliseen käsitteeseen. Siten ainoastaan rajallinen määrä laitosten ryhmiä, jotka mahdollisesti ovat velvollisia maksamaan korvausta saman artiklan 1 kohdan mukaisesti, voidaan vapauttaa mainitusta velvollisuudesta.

33 Lopuksi on muistutettava, että silloin, kun direktiivi ei sisällä riittävän täsmällisiä yhteisön arviointiperusteita direktiivistä johtuvien velvoitteiden määrittämiseksi, jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää alueellaan asianmukaisimmat perusteet varmistaakseen yhteisön oikeuden ja erityisesti direktiivin asettamissa rajoissa direktiivin noudattamisen (ks. vastaavasti asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003, Kok. 2003, s. I-1251, 34 kohta ja asia C-433/02, komissio v. Belgia, tuomio 16.10.2003, Kok. 2003, s. I-12191, 19 kohta).

34 Tältä osin on jo katsottu, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltiolle annetaan oikeus säätää vapautus tietyille laitosten ryhmille, mutta sille ei aseteta velvollisuutta tähän. Näin ollen jos kyseessä olevassa jäsenvaltiossa vallitsevat olosuhteet eivät mahdollista merkityksellisten arviointiperusteiden päättämistä asianmukaisen eron tekemiseksi laitosten ryhmien välillä, velvollisuus maksaa mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettu korvaus on asetettava kaikille kyseessä oleville laitoksille (em. asia komissio v. Belgia, tuomion 20 kohta).

35 Espanjan kuningaskunta vetoaa argumenttiin, jonka mukaan asetuksen 37 §:n 2 momentissa säädettyä vapautusta ei sovelleta lainausta harjoittavaan "laitokseen" vaan "yhteisöön", joka valvoo tätä laitosta.

36 Kuten komissio on aivan oikein todennut, siinä, että korvausvelvollisuudesta vapauttaminen tehtäisiin riippuvaiseksi lainaajan valitsemasta oikeudellisesta muodosta, on kuitenkin kyse äärimmäisestä oikeudellisesta kaavamaisuudesta, jonka perusteella lainaaja voi helposti kiertää korvausvelvollisuutta. Lisäksi Espanjan kuningaskunta ei esitä mitään perustetta, joka olisi omiaan osoittamaan laitoksen ja valvovan yhteisön välillä näin suoritetun erottelun merkityksellisyyttä, kun nämä kaksi yksikköä ovat pääasiallisesti samanlaisessa asemassa lainausta koskevaan suoritukseen nähden.

37 Espanjan kuningaskunta väittää lisäksi, että komissio ei ole osoittanut, että asetuksen 37 §:n 2 momentissa säädetyllä vapautuksella tekijöiltä poistettaisiin asianmukaiset tulot ja vääristettäisiin kilpailua yhteismarkkinoilla.

38 Tämä väite on kuitenkin hylättävä yhteisöjen tuomioistuimen siihen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön nähden, josta käy ilmi, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne on luonteeltaan objektiivinen (ks. mm. asia C-73/92, komissio v. Espanja, tuomio 17.11.1993, Kok. 1993, s. I-5997, 19 kohta), jolloin yhteisön oikeussäännössä asetetun velvoitteen noudattamatta jättäminen merkitsee sellaisenaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, eikä sillä, että noudattamatta jättämisellä ei ole ollut epäedullisia seurauksia, ole merkitystä (ks. mm. asia

C-392/96, komissio v. Irlanti, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-5901, 60 ja 61 kohta ja asia C-233/00, komissio v. Ranska, tuomio 26.6.2003, Kok. 2003, s. I-6625, 62 kohta). Kun Espanjan kuningaskunta katsoo voivansa tulkita direktiiviä tekijöiden tulojen riittämättömyyden kaltaisista direktiivin täytäntöönpanoon liittyvistä seurauksista lähtien, se tekee direktiivin tulkinnan riippuvaiseksi sen soveltamiseen liittyvistä vaikutuksista, mikä on vastoin näiden kahden vaiheen oikeudellisen päättelyn loogista järjestystä.

39 Lisäksi, vaikka on totta, että vuoden 2002 kertomuksessa lainausoikeudesta komissio toteaa, että direktiivin 5 artiklassa säädetään mahdollisuudesta tietyissä olosuhteissa vapauttaa kokonaan korvauksesta, tämä mahdollisuus koskee kuitenkin ainoastaan niitä laitosten ryhmiä, jotka direktiivin 5 artiklan 3 kohdan nojalla on vapautettu korvausvelvollisuudesta. Kuten tämän tuomion 31 kohdasta ilmenee, tätä säännöstä on tulkittava suppeasti.

40 Joka tapauksessa, jos oletetaan, että Espanjan kuningaskunta voi argumentaationsa tueksi vedota mainittuun kertomukseen, tämä kertomus on, kuten julkisasiamies on aivan oikein todennut ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa, korkeintaan yksi tulkintaan liittyvä seikka muiden joukossa, eikä se voi sitoa yhteisöjen tuomioistuinta.

41 Tästä seuraa, että kun Espanjan kuningaskunta on ottanut asetuksen 37 §:n 2 momenttiin sisältyvään korvausvelvollisuudesta vapautettujen laitosten luetteloon lähes kaikki, jopa kaikki, tavallisesti korvausvelvollisuuden piiriin kuuluvien laitosten ryhmät, se on tulkinnut direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa tavalla, joka ei ole direktiivin päätavoitteen eikä sen suppean tulkinnan mukainen, jota kyseinen säännös edellyttää siltä osin kuin sillä poiketaan yleisestä velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus.

42 Edellä esitetyn perusteella komission nostama kanne on katsottava perustelluksi.

43 Näin ollen on todettava, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut lähes kaikki, mahdollisesti jopa kaikki, sellaisten laitosten ryhmät, jotka harjoittavat tekijänoikeudella suojattujen teosten julkista lainausta, velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus annetuista lainoista.

Oikeudenkäyntikulut

44 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Espanjan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Espanjan kuningaskunta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut lähes kaikki, mahdollisesti jopa kaikki, sellaisten laitosten ryhmät, jotka harjoittavat tekijänoikeudella suojattujen teosten julkista lainausta, velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus annetuista lainoista.**

2) **Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset